

Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi: Kiçigöwünliligi

Category: Kitapcy, Pedagogika we edep-terbiýe

написано kitapcy | 22 января, 2025

Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi: Kiçigöwünliligi

PYGAMBERIMIZIŇ KEŞBI, AHLAGY WE EDEBI

► KIÇIGÖWÜNLILIGI

Hezreti Omaryň (r.a) aýtmagyna görä, pygamberimiz (s.a.w) oňa: *«Hristianlaryň Isa pygambere Allanyň ogly diýişleri ýaly, siz hem meni aşa öwmäň. Men diňe Allanyň guludyrn. Sizem maňa Allanyň guly we ilçisi diýip ýüzleniň»* diýipdir.

Hezreti Enes (r.a) şeýle bir wakany gürrüň berýär. Bir adam pygamberimize: – Eý, Seýidimiz we Seýidimiziň ogly! – diýip, ýüzlenende, Ol: *«Beýle diýmäň! Şeýtan sizi nebsiňiziň ýesiri edip goýaýmasyn. Men bary-ýogy Abdyllanyň ogly Muhammet hem-de Allanyň resulydyryn»*[1] diýip, jogap beripdir.

Öýünde özüni alyp barşy hem onuň biçak pes göwün adam bolandygyna güwä geçýär. «Pygamberimiz öýünde özüni nähili alyp barardy?» diýen soragy berenlerinde, Hezreti Äşe şeýle jogap beripdir:

– Pygamberimiz öýüne gelende öýdäkileriň hemmesi bilen bir meñzeş mähirli görşüp çykardy. Egin-eşiginde sökülen ýeri bar bolsa özi serederdi, goýunlary özi sagardy, maşgalasyna öý işinde gerek bolan kömekleri bererdi. Özi bazara giderdi, hökman haýsy-da bolsa bir zatlar alardy, ýüküni hem özi götererdi. Daşyndaky sahabalar: «Rugsat ediň, bizem kömekleşeli» diýenlerinde olara-da – *Her kim öz ýüküni özi göterse ýagşy* – diýip, jogap bererdi. Köwüşlerini hem özi ýamardy.[2]

Ýünden eşikler geýerdi, ulag dannamazdy, hyzmatkärleriniň, gullaryň çakylygyna-da giderdi. Hyzmatkärler, dul aýallar bilen gürrüňdeş bolup, olara kömek ederdi. Bir gün onuň ýanyna bir aýal geldi. Ol:

– Ýa Resulalla, meniň Size bir aýtjak zadym mätäç zadym bardy
– diýdi.

Ol aýal garrydy, belki-de näme diýip, näme goýýanyny-da doly bilmeýärdi. Şonda-da serwerimiz özüniň her bir ynsana goýýan hormatyny oňa-da goýup:

– *Eý ýeňňe, Medinäniň haýsy ýerine barmaly bolsa aýt. Saňa kömek ederis!* – diýip, jogap berdi.

Ol aýal çykyp gidip, Medinäniň köçeleriniň birinde otyrды. Pygamberimiz onuň ýagdaýyny bilip, oňa gerek kömegi berdi.[3]

Enes ibn Mälik (r.a) şeýle gürrüň berýär:

– Hezreti pygamber ömründe bir hezek haja gidipdi. Ol ýolda bir düýä mündi. Düýäniň howudy gaty könedi welin, onu bazarda satsaň, dört dirheme-de geçjek dälди. Hezreti pygamberimiz şonda-da:

– *Eý, Allam, ryýa we sumgadan (ýagny il görsün, eşitsin diýip bir iş etmekden) daş edeweri* – diýip dileg edýärdi.[4]

Hezreti Jabir (r.a) şeýle gürrüň bererdi:

– *Men näsagdym. Hezreti pygamberimiz şonda öz aýagy bilen öýüme gelip, halymy sorap gitdi.*[5]

Pygamberimiz dirikä sahabalardan Abdylly ibn Ýusr (r.a) onuň huzuryna baranda inini tutabilmän titräp başlapdyr. Şonda pygamberimiz: [i]- *Eý, gardaş, titräp durma! Men patyşa dälдирin, menem bir nanyny gury iýýän kureýşlerden bir aýalyň ogludyrın»*[6!] diýdi.

Bir günem ýaňky sahaba pygamberimize bişirilen goýun etini eltip beripdir. Hezreti pygamberimiz ýanyndaky musulmanlar bilen getirilwn nahardan çök düşüp, iýmäge durupdyr. Şol wagtam gapydan bir çarwa adam gelipdir-de olaryň bolup oturyşlaryny görüp geň galypdyr. Sebäbi, çök düşüp nahar iýmek ejizleriň, misginleriň, garyp-gasarlaryň edähedidi. Ýaňky adam Muhammet pygamberiň (s.a.w) garyp-gasarlaryň oturyşlary ýaly oturyp nahar iýmesinden many alyp bilmändir. Onuň ýagdaýyny aňan pygamberimiz oňa:

[i]- *Allatagalanyň meni keremli bir gul edip ýaradanyňa şübhe ýokdur. Ol meni jepbar (islänini edýän we keçjal edip ýaratmady* -[7] diýipdir.

[1,2] Tirmizi «Şemaýyl», 57 sah.

[3] Ibn Kesir, a.a.r, 88; Tirmizi, a.a.e, 55 sah.

[4] Hoja M.Raif Efendi Mugtasar Şemaýyly Şerif terjime, 229.

[5] A.a e 236.

[6] Abdyrahman Azzam «Resuly Kerimiň nusga Ahlaky», terj.Haýretidin Karaman.

[7] Hoja M.Raif Efendi, a.a.e., 103. Pedagogika we edep-terbiýe